

Piktavališkas užsienio šalių kišimasis kelia grėsmę demokratijai, o tam pasipriešinti Europos Sąjungoje trūksta priemonių ir supratimo, įspėja Europos Parlamentas (EP).

Nuo 2020 m. vidurio EP nariai vertino ir tyrė, kaip užsienio šalių režimai manipuliuoja informacija ir kišasi į ES reikalus, siekdami pakenkti demokratiniams procesams. Trečiadienį patvirtintose Specialiojo komiteto dėl užsienio šalių kišimosi į visus demokratinis procesus ES, įskaitant dezinformaciją, klausimais išvadose pažymima, kad piktavališki subjektai gali, nebijodami pasekmių, daryti poveikį rinkimams, vykdyti kibernetinius išpuolius, samdyti buvusius aukšto rango politikus ir kurstyti visuomenės susiskaldymą viešosiose diskusijose. Anot EP narių, dėl teisės aktų spragų ir nepakankamai koordinuojamų ES šalių veiksmų trūksta supratimo apie užsienio šalių, daugiausia Rusijos ir Kinijos, kišimąsi ir manipuliavimą informacija.

Europarlamentarai pažymi, kad kare prieš Ukrainą Rusija platina precedento neturinčią piktavale dezinformaciją ir naudoja informaciją kaip ginklą, siekdama klaidinti savo piliečius ir tarptautinę bendruomenę. EP palankiai vertina „Sputnik TV“, RT ir kitų Rusijos dezinformacijos kanalų, kurių vienintelis tikslas – susilpninti ir suskaldyti ES, uždraudimą visoje ES.

EP ragina sukurti bendrą ES kovos su dezinformacija strategiją, be kita ko, parengiant specialias sankcijas, taikytinas už užsienio šalių kišimąsi ir dezinformacijos kampanijas. EP nariai mano, kad pilietinės visuomenės organizacijos galėtų daugiau prisidėti prie informacijos sklaidos. Jų teigimu, būtina pasauliniu mastu bendradarbiauti su panašiai mąstančiais partneriais, o Taivanas yra geras tokios praktikos pavyzdys.

Parlamentas siūlo finansuoti plačią auditoriją turinčią, pliuralistinę ir nepriklausomą žiniasklaidą bei žurnalistus, faktų tikrintojus ir ekspertus. Virtinėje kitų priemonių kalbama apie galimybę atimti licencijas iš užsienio šalių propagandą platinančių organizacijų ir įpareigojimus socialinių medijų platformoms naikinti neautentiškas paskyras, kuriose skleidžiama žalingą poveikį turinti informacija, taip pat ir kitomis nei anglų kalbomis. Europarlamentarai sveikina Lietuvoje įsteigto nepriklausomo tyrimų ir kovos su dezinformacija centro „debunk.eu“ veiklą, siūlydami kitoms ES valstybėms pasitelkti šio centro patirtį atskleidžiant melagienes ir viešinant jų paneigimą visuomenei.

Komitetas rekomenduoja Europos universitetams persvarstyti bendradarbiavimą su Konfucijaus institutais, kurie laikomi Kinijos lobizmo platformomis. Siūloma išaiškinti itin nepriimtinas kai kurių Europos politinių partijų ir Rusijos santykius, skubiai stiprinti

kibernetinį saugumą, o sekimo programinę įrangą, tokią kaip „Pegasus“, įtraukti į neteisėtos programinės įrangos sąrašą. Rekomendacijose palankiai vertinamas Regioninio kibernetinės gynybos centro įkūrimas Lietuvoje praėjusių metų liepą.

Toliau EP nariai ragina uždrausti užsienio šalims finansuoti Europos politines partijas ir reikalauja apriboti galimybes užsienio subjektams samdyti darbą baigusius buvusius aukščiausio rango ES šalių politikus.

EP pranešėja Sandra Kalniete (Europos liaudies partija, Latvija) teigė: „Kol Ukrainoje vyksta karas, internetinės platformos ir technologijų įmonės turi sustabdyti paskyras, kuriose neigiama, šlovinama ar pateisinama agresija, karo nusikaltimai ir nusikaltimai žmoniškumui. Ilgainiui mums reikia aiškos Europos Komisijos strategijos ir privalomų ES taisyklių dėl internetinių platformų atskaitomybės ir skaidrumo. Atsparumas turi būti mūsų apsauginis skydas – turime daug investuoti į nepriklausomos kokybiškos žiniasklaidos rėmimą, taip pat ir ES kaimynystėje“.

„Dvidešimt metų maitinamas istorijos pabaigos mitu, įsitikinęs, kad nebeturi priešų, Europos elitas parodė, koks jis keistai naivus ir nepateisinamai aplaidus. Šio komiteto tikslas – pakeisti atsainų požiūrį, žadinti Europą, kad mūsų demokratijos išmoktų apsiginti“, – kalbėjo komiteto pirmininkas Raphaël Glucksmann (Socialistai ir demokratai, Prancūzija).

„Ši ataskaita yra bandymas suprasti tiesą, kaip stipriai mes ES esame surišti [...], kiek atsparios mūsų demokratijos gali būti melui, korupcijai ir nešvariems pinigams. Galbūt tai yra mūsų tolimesni darbai komitete, kurio darbas bus pratęstas, ir manau, kad mes būsimė dar drąsesni šįkart pasakyti, kokios yra svarbiausios problemos kalbant apie mūsų padėtį ES, ir atrasti realius būdus apsivalyti mūsų namus“, – spaudos konferencijoje šia tema kalbėjo EP narė Rasa Juknevičienė (Europos liaudies partija).

Komiteto išvados patvirtintos 552 europarlamentarams balsavus už, 81 – prieš ir 60 susilaikius.

Specialusis komitetas įsteigtas 2020 m. birželio mėn. Jo įgaliojimai baigiasi kovo 23 d., tačiau planuojama pratęsti jo veiklą įsteigiant analogišką komitetą. Per pusantrų metų komitetas surengė maždaug 50 klausymų, kuriuose dalyvavo apie 130 ekspertų.

Europarlamentarai ragina veiksmingiau atremti užsienio šalių
kišimąsi ir dezinformaciją

